

Geliş / Received 30.04.2026
Kabul / Accepted 14.05.2026
Yayın / Published 01.06.2026
Atıf / Cite as
Araştırma Makalesi/Research Article

Akkaş, H. Y. & Önal, S. (2026). Schelling’de Mit, Şiir, Tarih, *Rasyonalist Dergisi*, 1 (2), 75-84.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.20184390>

Schelling’de Mit, Şiir, Tarih¹ Myth, Poetry, And History in Schelling²

Hatice Yıldız AKKAŞ*
Sema ÖNAL**

Öz: Friedrich Schelling, Romantizm ve Alman İdealizmi ortamında yetişmiştir. Schelling’in mitlerle ilgili görüşlerine temel oluşturabilecek felsefi bakış açısının temelinde şu düşünce yer alır. İlk olayları örten karanlık kalkmadan, tarih denilen büyük bilmeceli örgünün motifleri tespit edilmeden, tarihin başlangıcının nasıl olduğunu anlamak mümkün değildir. Bu anlamda mitoloji felsefesi tarihteki ilk bağıntılara ışık olacaktır. Tarih öncesi çağın profan içerikli tanrılar öğretisi içinde bulunan çağın bilincini yansıtır. Schelling’e göre, mitoloji felsefesi insan bilincinin ve bilgisinin kökenlerini anlamada temel bir rol oynar. Bu aşamada mitoloji, tarihin en eski bağlantılarını açıklamak için hayati bir kaynak olarak görülür. Schelling, mitolojiyle bağlantılı olarak bir halkı oluşturan temel unsurun, bireylerin sadece fiziksel olarak bir arada bulunması değil, ortak bir bilinç yapısına sahip olmaları olduğunu vurgular. Bu ortak yapı ilk olarak dilde görünür; ancak toplumsal birliğin gerçek temeli, ortak bir dünya görüşünde yatmaktadır. Schelling’e göre bu dünya görüşü en açık şekilde mitolojide ifade edilir. Mitoloji, bir halkın entelektüel ve kültürel temelini oluşturan başlıca unsur olarak kabul edilir. Bu nedenle mitoloji, sonradan yaratılmış veya topluma dışarıdan dayatılmış bir yapı değildir. Aksine, bir halkın varlığıyla birlikte ortaya çıkan kolektif bilincin bir ürünüdür. İster bireysel ister kolektif olarak üretilmiş olsun, mitoloji halkın kimliğiyle ayrılmaz bir şekilde bağlantılıdır. Bu bağlamda Schelling, miti toplumsal varoluşun ve kolektif bilincin temel göstergesi olarak ele alarak, mitolojisi olmayan bir halkın düşünülemez olduğunu savunur. Tarih öncesi dönemde ortaya çıkan tanrıların öğretileri ve kutsal olmayan anlatılar, o dönemin insanların dünyayı ve bilinç yapılarını nasıl algıladıklarını yansıtır. Schelling, mitlere yalnızca kurgusal bir anlatı olarak değil, çok katmanlı bir entelektüel yapı olarak yaklaşır. Mitlerin alegorik anlamlar taşıdığını, felsefi kavramların şiirsel ifadeleri olarak işlev gördüğünü ve geçmiş düşüncelerin izlerini içerdiğini savunur. Ayrıca mitlerin hem tarihsel hem de edebi değere sahip olduğunu belirtir. Dahası, mitler toplumların fiziksel ve ruhsal kökenlerini açıklarken, insan bilincinin ortak kaynağını da ortaya koyar. Bu makalede Schelling’in 19.yüzyıl ışığında mitlere bakış açısı ve felsefi yaklaşımı detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mit, Şiir, Tarih, Felsefe, Schelling.

¹ Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Anabilim Dalı, Felsefe Bilim Dalı Yüksek Lisans Programında Prof. Dr. Sema ÖNAL danışmanlığında yürütülen Hatice Yıldız AKKAŞ tarafından hazırlanan “Mitoloji Bir Bilgi Kaynağı Olabilir mi?” adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

² Derived from the Master's thesis titled "Can Mythology Be a Source of Knowledge?" prepared by Hatice Yıldız AKKAŞ under the supervision of Prof. Dr. Sema ÖNAL in the Philosophy Department, Philosophy Branch of the Graduate School of Social Sciences at Kırıkkale University.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Anabilim Dalı, Master's Student, Kırıkkale University, Institute of Social Sciences, Department of Philosophy. yildiz_akkas@hotmail.com, ORCID ID: orcid.org/0000-0002-7940-7633

** Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Felsefe Bölümü, Prof. Dr., Kırıkkale University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Philosophy. semaonal06@hotmail.com, ORCID ID: orcid.org/0000-0002-9882-0925

Abstract: Friedrich Schelling grew up amidst the transformative era of Romanticism and German Idealism. At the core of the philosophical perspective forming the basis for his views on myths lies a fundamental idea: without the darkness shrouding the earliest events being lifted, and without identifying the key points of the motifs in the great, enigmatic fabric called history, it is impossible to understand how history truly began. In this sense, the philosophy of mythology can shed light on the earliest connections in history. According to Schelling, the philosophy of mythology plays a fundamental role in understanding the origins of human consciousness and knowledge. It reflects the consciousness of the era within the structure of events and actions that developed alongside the doctrine of gods with profane content in the prehistoric age. Due to this fact, mythology is viewed as a vital source for explaining history's most ancient connections. Furthermore, Schelling emphasizes that the fundamental element constituting a people is not merely physical coexistence, but a shared structure of consciousness. This structure first emerges through language; however, the true foundation of social unity lies in a shared worldview, most clearly expressed in mythology. Mythology is a product of the collective consciousness that emerges alongside a people's existence, making a people without mythology inconceivable. Schelling approaches myths as multi-layered intellectual structures containing allegorical meanings and traces of past thought. While myths explain the physical and spiritual origins of societies, they also reveal the common source of human consciousness. This article provides a detailed examination of Schelling's perspective in the context of the 19th century.

Keywords: Myth, Poem, History, Philosophy, Schelling.

Extended Abstract: Friedrich Schelling is one of the most significant philosophers shaped by the intellectual climate between Romanticism and German Idealism, and his ideas on mythology occupy a central place in his philosophy. Rather than treating myths as mere fictional or literary narratives, Schelling approaches them as profound expressions of human consciousness and as essential keys to understanding the origins of history. In his view, the earliest stages of human history are obscured by a kind of conceptual darkness, and without lifting this veil, it is impossible to fully comprehend how history began. Therefore, the philosophy of mythology becomes a crucial method for illuminating the fundamental connections embedded in the earliest periods of human existence. For Schelling, mythology is not simply a collection of stories about gods or supernatural events; it is a reflection of the way early human beings perceived and interpreted the world. The myths that emerged in prehistoric times reveal how people understood nature, existence, and their own place within the cosmos. In this sense, mythology provides direct insight into the structure of early human consciousness. The so-called profane narratives and teachings about gods are not random inventions, but rather symbolic representations of a developing awareness. They demonstrate how early societies attempted to explain natural phenomena, human experiences, and existential questions long before the emergence of systematic philosophy. A central element in Schelling's thought is his understanding of society as a unity grounded in shared consciousness rather than mere physical coexistence. According to him, a people is not simply a group of individuals living together, but a collective bound by a common way of thinking and perceiving reality. This shared consciousness first becomes visible through language, which allows individuals to communicate and structure their experiences. However, language alone is not sufficient to establish true unity; what ultimately binds a society together is a shared worldview. This worldview finds its most authentic and comprehensive expression in mythology. Mythology, in Schelling's framework, is therefore the foundation of a people's intellectual and cultural identity. It is not something artificially created or later imposed upon a society from external sources. On the contrary, it arises naturally and inevitably alongside the formation of a community. Myths are the spontaneous products of collective consciousness, and they embody the deepest layers of a society's beliefs, values, and perceptions. Because of this intrinsic connection, Schelling argues that a people without mythology is inconceivable. Myths are not optional cultural artifacts; they are essential expressions of a society's very existence and identity. Another important dimension of Schelling's philosophy is his emphasis on the multilayered nature of myths. He rejects the idea that myths should be interpreted literally or dismissed as naive stories. Instead, he argues that myths contain rich allegorical meanings and should be understood as symbolic representations of philosophical ideas. In early human history, when abstract and systematic philosophical thinking had not yet developed, complex ideas about existence, nature, and the divine were expressed through mythological narratives. In this sense, mythology serves as a precursor to philosophy, translating abstract thought into poetic and imaginative forms.

GİRİŞ

Friedrich Wilhelm Joseph Schelling (sonradan Friedrich Schelling; 27 Ocak 1775-20 Ağustos 1854), Alman idealist düşünürüdür. 19. yüzyıl düşünürü olarak mitler üzerine yapılan tartışmaların tam ortasında yer almıştır, on sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıl sonlarında Alman kültürel ve entelektüel yaşamı hakkında ortaya koyduğu değerli bilgiler açısından da çok önemli bir yere sahiptir.

Schelling, eski dillerde olağanüstü yetenekli, ünlü bir oryantalist olan babasının teşvikiyle, on beş yaşında özellikçe Hellen dili ve edebiyatı üzerine hazırlık eğitimini tamamlamış kendine güveni yüksek bir bireydir. Friedrich Hölderlin ve G. W. F. Hegel gibi daha sonra ünlü arkadaş grubuna rağmen, Schelling, Tübingen’de öne çıkarak entelektüel gücü ve keskin zekasıyla öğretmenlerini etkilemiştir. Kendisi, akademik çalışmalarında, Kant’ın felsefesini, kapsamlı bir İncil eleştirisiyle birleştirerek radikal bir biçimde yeniden yorumlamıştır. Nitekim, Schelling’in kariyeri, çalışmalarının daha ilk yıllarında ünlü bir teolog olarak belirginleşmeye başlamıştır.

Schelling’in orijinal düşüncesini tam olarak anlamak, onun felsefi anlatımının zorluğu nedeniyle, her Schelling okurunun da dediği gibi, kolay bir iş değildir. Örnek ve çok zeki bir çocuk olan Schelling, erken yaşlardan başladığı, altmış yılı aşan akademik kariyeri boyunca Romantizm ve Alman İdealizmi akımlarının o dönem için en ileri aşamalarını görmüştür. Yıllar boyunca örnek olarak gösterilen yazıları, doğa bilimleri alanında; fizik, kimya, biyoloji, tıp ve tin bilimleri alanında; mitler, dinler tarihi, estetik, en çok da felsefe ve teolojiye kadar uzanmıştır. Yazdığı her alandaki yazılar yoğun bir ilgi ve tartışma konusu yaratmıştır. Schelling, kariyerinin sonlarına doğru Berlin’e geldiğinde, bahsedilen eserleri artık geçmişte kalmıştır. Hayatının son on yılında, üniversitedeyken oda arkadaşı olan Hegel’in kürsüsünü devralmasına rağmen, felsefi sisteminin evrimini açıklığa kavuşturacak çok az yayın yapmıştır. Stenografik ders notlarından ibaret olsa da “yeni pozitif felsefesi” hakkındaki düşünceleri kamuoyuna ulaştırmıştır. Bu notlar, Schelling’in bizzat ifade ettiği gibi, ilgili kişilerin “biraz dar” görüşler oluşturmaları için malzeme sağlamıştır.

MİTİN TEMELİ

Schelling’in düşüncesi genellikle üç ana dönemde incelenir. Doğa felsefesi, özdeşlik felsefesi ve geç dönem felsefesi. Mitoloji felsefesi onun geç dönem düşüncesinin merkezinde yer alır bu dönemde, Schelling akıl ile varlık arasındaki ilişkiyi yeniden düşünmüş ve özellikle özgürlük, kötülük ve vahiy gibi kavramlara yönelmiştir. (Snow,1996, s.13) Schelling’in mitlerle ilgili görüşlerine temel oluşturabilecek felsefi bakış açısı şu şekildedir:

“Yargılarımızı, önemli ölçüde, beklentilerimiz şekillendirir. Önsel anlayışa (Vorverständnis) dayanan beklenti, alışkanlıklara ve geçmiş deneyimlere uygun, sürekliliği ve öngörülebilirliği pekiştiren yorumlar üretir. Bu bizi beklenmedik durumlarla karşılaşma riskinden kurtarır.”(Schelling, 2007, s.8)

Ancak Schelling, öngörülebilirliğe bu kadar güvenmenin tek renkli bir yaşam anlayışına yol açtığını düşünür. Bu tek renkli anlayış, varoluşu katı bir “zorunluluk yasası”na indirgeyen güvenli ve risksiz bir varoluş arzusudur. Schelling'e göre bunun sonucu, derin bir sıkıntı halidir. Sıkıntıdan duyulan bu nefret, onun felsefesinin temel özelliğine; yani aklın, varoluşun coşkulu ve dinamik karakterini tam olarak kavrayamadığı iddiasına işaret eder.

Schelling'in ısrarla vurguladığı gibi, dünya yalnızca saf aklın ürünü olarak anlaşılamaz; aksine, rasyonel olmayan, rastlantısal olanın egemen olduğu birçok unsurlarla doludur. Sıkıntıya karşı bu antipati, Schelling felsefesinin temel bir özelliğini ortaya koymaktadır: Rastlantısal veya tesadüfi dünyanın üzerimizde yarattığı ilk izlenim, aklın zorunlu yapılarına indirgenemez. Dünyanın sürekli değişim ve canlılıkla var olduğu gerçeği, aklın düzenleyici işlevinden önce gelen bir gerçeği kanıtlar. Schelling'in de belirttiği gibi, dünya, sanıldığından çok daha az saf aklın bir ürünü olarak görünür; aslında, akıl dışı unsurlar o kadar baskındır ki, rasyonel olan bile çoğu zaman tesadüfi olanla örtüşür. Mitolojik anlatımlar, insan bilincinin gelişiminde önemli bir yer işgal eder. Mitoloji, mutlak olanın tarihsel süreçte kendini açığa vurma biçimidir (Bowie, 1993, s.174-182).

AKIL, ARZU, EYLEM, TARİH İLİŞKİSİ

Schelling'e göre varlık tarihsel ve dinamik bir süreçtir. Felsefe sadece soyut kavramlarla değil tarihsel süreçlerle de ilgilenmelidir. Bu nedenle mitoloji, felsefi araştırmanın dışında bırakılacak bir alan değildir. Aksine mitoloji insanlığın bilinç tarihinin temelidir. Schelling için, akıl ve düşünmeden daha önemli olan şey arzu ve eylemdir. Berlin'deki derslerinde, düşüncenin tek başına bir eylem olmadığını bu nedenle, mantığın, tarih açıklayamayacağını defalarca vurgulamıştır. Olağanüstü bireylerin eylemlerinde görüldüğü gibi, yalnızca özgürce hareket edebilen varlıklar tarihi şekillendirebilir. Schelling, bu tür eylemlerin akıl ile tam olarak kavranamayacağını savunur. Kahramanlar ve mitolojik olaylar doğrudan gerçekliğin kendisi değil onun sembolik temsillerdir. Bu semboller de keyfi birer oluşum değil zorunlu bir anlam örgüsüne sahiptir. Akıl vazgeçilmez bir unsur olmakla birlikte, varoluşun doğasında bulunan ve gerçek bireylerin somut eylemlerinde ortaya çıkan özgürlüğü açıklamak için yeterli değildir. Bu nedenle, Schelling'in yazdıklarını ve felsefesini anlamak için aklın ötesine geçmek gerekir.

Schelling'in bu yaklaşımından bir mitoloji felsefesi doğmuştur. Mitoloji varlığın kendini açığa vurma biçimlerinden biridir. Mitoloji doğa ve tin arasında aracı işlevi görür. İnsan mitoloji aracılığıyla doğayı anlamlandırır ve kendini bu bütünün bir parçası olarak kavrar.

Schelling'e göre, mitolojik araştırmalar da diğer araştırma alanları gibi yıllarca süren çıraklık döneminden geçmek zorunda kalmıştır. Mitoloji üzerine yapılan bir araştırmada, araştırma nesnesinin çeşitli yönleri, araştırmacılar için birbiri ardına görünür hale geldikçe, sadece şu ya da bu mitolojiden değil de mitolojinin kendisinden genel bir olgu olarak söz etmek gerektiğinde ve çeşitli halkların mitolojilerinde ortak ve uyumlu bir şey olduğuna dair bir kavrayışa gereksinim duyulduğunda, araştırma yavaş yavaş genişlemeye başlayacaktır. Çeşitli bakış açılarından hareketle konunun tüm yönleriyle değerlendirilmesi ve mitolojinin ne olduğunun doğru bir şekilde ortaya konulması ancak bu şekilde mümkün olacaktır. Bu esnada, mitolojinin bir bütün olarak düşünüldüğünü ve aranan şeyin tek tek temsiller (allegoriler) değil, bu bütünün doğası olduğunu belirtmek önsel kavrayış açısından önemli olacaktır. Mitoloji ilahi hakikatin tarihsel süreç içinde sembolik olarak açığa çıkmasıdır (Frank, 1997, s.240). Varlık tarihsel ve dinamik bir süreçtir.

Bilindiği gibi, öne sürülen tüm savlarda yalnızca *prima materia* dikkate alınır. Bize Yunanlılardan geçen bu sözcük, en geniş anlamıyla, genel olarak tarihsel zamanın ötesine geçen, masalların, efsanelerin ve öykülerin tamamını ifade etmektedir. Kökene indiğimizde, (*prima materia*), sadece tarihsel değeri olan olaylarla değil, aynı zamanda insani olan olay ve olgularla karşılaşırız (Schelling, 2007, s.9). Bu insanların kahramanları, kendi aralarında belirli bir dünya oluşturan, dinsel olarak saygı duyulan kişiliklerden oluşan, görünüşte belirsiz bir grup olan tanrılardır. Tanrıların dünyası, kuşkusuz, şeylerin ve insan varoluşunun ortak düzeniyle çoklu bir ilişki içinde duran, ancak esasen ondan ayrılmış ve kendine özgü bir dünyadır.

Schelling, on sekiz yaşında yazdığı '*Ueber Mythen, historische Sagen und Philosopheme der ältesten Welt*' (1793) adlı denemesinde, eski mitlerin kökenleri ve işlevleri hakkındaki anlayışını ortaya koyar. Ona göre, yazı öncesi dönemde ortaya çıkan ve sözlü olarak aktarılan her anlatı 'mitolojik' anlatı olarak kabul edilebilir. Böyle bir anlatı, felsefi bir fikir, tarihi bir olay veya şiirsel bir kurgu şeklinde olabilir; ancak, "ulusun çocukluğu"na özgü karakteristik 'duygusal' dil özellikleriyle harmanlandığında, mitin "mucizevi" nitelikler kazandığı görülür. Schelling'in mitlere olan ilgisi, Göttingen'in bilimsel yaklaşımlarından farklıdır ve Weimar'ın entelektüel akımlarına daha yakındır.

Schelling, öğrencilik döneminden itibaren, sadece Yunan sanatı ve felsefesini değil, aynı zamanda cumhuriyetçi ve popüler olarak algıladığı Yunan dini ve kültürünü de yücelten ateşli bir Philhellenizm³ geliştirmiştir. Onun bu inançları, Hegel ve daha da önemlisi Hölderlin tarafından da paylaşılmıştır. Hölderlin, erken dönem şiirlerinde Yunan tanrılarını özgürlük ve sivil uyumun garantörleri olarak yüceltmıştır. Hölderlin, 1790 tarihli bir şiirinde şöyle yazmıştır: “*Ey Zeus, krallığını sevgi üzerine kurmaya karar verdin... Bütün göksel varlıklar buna hayran kaldı ve senin krallığına baş eğdi.*” Schelling'in eski dine (mitlere) olan hayranlığı aynı şiirsel yükseklığe ulaşmasa da *Ueber Mythen*'de, geçmişin kahramanlıklarını ve ataların cesaretini anlatarak mitlerin babadan oğula aktarılma biçimini göstermiştir.

O dönemlerde dinsel olarak saygı duyulan çok sayıda varlığın olmasından dolayı, mitoloji çoktanrıcı bir yapı taşır ve başlangıçta kendini tefekkür zamanı olarak sunan bu dönemi *çoktanrıcı* zaman olarak adlandırmak gerekir. Bu nedenle mitoloji genel olarak tanrılar sisteminin içindedir. Ancak bu mitolojik kişilikler aynı zamanda birbirleriyle belirli doğal ve tarihsel ilişkiler içinde düşünülmektedir. Örneğin, Kronos'un, Uranüs'ün oğlu olarak adlandırılması doğal bir ilişkiye işaret eder; babasını hadım etmesi ve onun dünya üzerindeki egemenliğine son vermesi, tarihsel bir ilişkidir. Doğal ilişkiler daha geniş anlamda tarihsel olarak da değerlendirilebilir. Keza tanrıların sadece soyut olarak ve bu tarihsel ilişkilerin dışında mevcut olmadıklarını da hemen hatırlamak gerekir: Bu tanrılar mitolojik olarak, doğaları gereği, en başından beri tarihsel varlıklardır. Bu nedenle, mitolojiyi tam kavrayabilmek istiyorsak, onu salt bir tanrılar sistemi olarak değil, tanrıların tarihi olarak da görmek zorundayız. Antik Yunanlıların da dediği gibi: mitoloji bir teogonidir. Bu tarz bir bakış açısıyla, insani fikirlerin kendine özgü bütünlüğüne ulaşabiliriz.

FELSEFE VE MİTOLOJİ

Schelling, *Mitoloji Felsefesi* adlı eserinde birbirine yabancı ve farklı gibi görünmelerine rağmen felsefe ve mitolojiyi birbirlerine yaklaştırma amacındadır. Ona göre kendi zamanındaki bilim, en yalıtılmış ve en soyut olanla temasa geçmiştir. Daha önceki zamanlarda, tüm bilimlerin içsel birliği ve yakınlığı söz konusuysa sonraki zamanlarda aksine bir durum ortaya çıkmış, tekdüze ve genel bir bilim anlayışı yaygınlaşmıştır. Halbuki her bilgi alanı, kendisine konu ettiği nesnesinin doğasına uygun olarak oluşturulmalıdır.

Schelling'e göre, mitolojiye ilişkin iki temel bakış açısı söz konusudur. Salt şiirsel bakış açısı ve felsefi bakış açısı. Her iki bakış açısının ortak varsayımı, mitolojinin genel olarak bir icat olduğudur. Buna göre, birinci bakış açısı, mitolojiyi yalnızca şiirsel bir icat

³ Hellen (Yunan)severlikle birlikte o kültürü yüceltme.

olarak değerlendirirken, ikinci bakış açısı onu yalnızca felsefi bir icat olarak ele alır (Schelling, 2007, s.37). Ancak ikisi de birbirini tamamen dışlamaz. Saf şiirsel bakış açısı, mitolojide, tesadüfi ve kasıtsız da olsa felsefi bir içeriğin var olabileceğini kabul eder. Felsefi görüş, ise mitolojinin şiirsellikten yoksun olamayacağını ancak şiirsellik yapay veya tesadüfi olabileceğini kabul eder. O halde, şiirsel bakış açısı, her rastlantısal doktriner içerikle, tanrıların soyunun sıralanışındaki sistematiklikle, tanrıları tarihinin bazı bölümlerini karakterize eden ciddiyetle zaten çelişmektedir. Çünkü bu şiirsel bakış açısına göre mitolojinin, egemen tanrılara ilişkin bir öğreti olarak, halkların tüm davranışlarını ve yaşamlarını buyurgan bir şekilde belirlediğini düşünmek akla uygun değildir (Schelling, 2007, s.9).

Schelling'e göre tanrılar tarihi, onların şiirleri aracılığıyla ya da sadece bu şiirlerin bir sonucu olarak ortaya çıkmamıştır. Herodot, tanrılar arasındaki doğal ve tarihsel farklılıkların önceden her yerde var olduğunu, ancak bunun henüz bilinmediğini söyler. Bu yüzden tanrıların bilinirliğini sadece şairlere atfeder. Bu durum, her iki şairden önce de tanrıların tematik olarak mevcut olduğunu, ancak özellikle Hesiod'da olduğu gibi karanlık bir bilinçte, kaotik bir şekilde var olduğunu varsaymayı gerektirir. Böylece tanrıların tarihinin aslında şiirsel formda mevcut olmadığı anlaşılır. Örtük tarih, temelde şiirsel olarak ortaya çıkmamıştır veya tanrılar tarihinin temeli, şiir tarafından atılmamıştır. Herodot'un sözleri tam bağlamında ele alındığında ortaya çıkan sonuç açıkça budur (Schelling, 2007, s.17).

Mitoloji her şeyden önce tarihsel bir olgudur. Genel anlamda doğal bir varlık olarak insan, herhangi bir şiir sanatından doğal olarak daha eski olan ve kökenlerini kimsenin bilmediği masallar, hikayeler ve şarkılarla birlikte yaşayan halk şiirini özel bir sevgiyle tanır. Aynı şekilde, toplumsal yaşamda ortaya çıkan olayların veya görkemli şenliklerin uyandırdığı duygular ile, sürekli olarak yeni aforizmalar, bilmeceler ve konuşma figürleri icat eden doğal bir dünya bilgeliğini tanır. Dolayısıyla, doğal şiir ve doğal felsefenin aktif bir iş birliği sayesinde -önceden düşünülmüş ve kasıtlı bir şekilde değil, daha ziyade düşünmeden, yaşamın kendisinde- insanlar, ruhunun ve fantezisinin boşluğunu doldurmak için ihtiyaç duyduğu ve kendisini daha yüksek bir düzleme yükselmiş hissettiği ve geriye dönük olarak yaşamını güzelleştiren ve asilleştiren ve bir yandan şiirsel oldukları kadar derin bir doğal anlama sahip olan bu yüksek figürleri yaratır (Schelling, 2007, s.47).

Mitoloji, bireylerden değil de bütün bir halktan kaynaklanmıştır. Ancak mitoloji yalnızca tek bir halkın meselesi değildir bütün hakları kapsar ve bu halklar arasındaki mitolojik temsiller arasındaki uyum, genel bir uyumun da ötesinde en küçük ayrıntıya kadar uzanan bir uyumdur. O halde burada, ilk olarak, çok çeşitli ve birbirine çok benzemeyen halkların mitolojileri arasındaki içsel yakınlığın büyük ve reddedilemez gerçeği ön plana çıkmaktadır. Schelling, hem mitolojiyi genel ve her yerde aynı olan bir

olgu olarak açıklayabiliyor oluşumuza; hem de yalnızca *tek bir halka ait olduğunu bize düşündür*en neden ve koşulların var oluşuna dikkatlerimizi çeker. Bu gerçeğe dikkat çeken Schelling, “*Mitolojiyi hem genel ve her yerde aynı olan bir olgu olarak nasıl açıklayabiliriz hem de onun yalnızca tek bir halka ait olduğunu düşündürebilecek neden ve koşullardan kaynaklandığını nasıl kabul edebiliriz?*” (Schelling, 2007, s.48) diyerek tartışmayı derinleştirir.

Bu durumda, yani mitolojik temsillerin başlangıçta tek bir halk içinde ortaya çıktığı varsayıldığında, söz konusu uyumu açıklayabilmek için şu kabul zorunlu hâle gelir: Mitolojik temsiller önce tek bir halk içinde doğmuş, ardından başka halklara aktarılmıştır. Bu aktarım süreci boyunca çeşitli değişikliklere uğramış olsalar da, genel yapıları ve temel özellikleri bakımından özgün temsillerle uyumlarını korumuşlardır. Eğer, Yunanlılar Demeter'i sadece Mısırlılardan almış olsalardı, o zaman Demeter de İsis gibi öldürülen eşini aramak zorunda kalacaktı; ya da İsis de Demeter gibi çalınan kızını aramak zorunda kalacaktı. Bununla birlikte, benzerlik sadece her ikisinin de kaybedileni aramasından ibarettir. Kaybedilen şey her biri için farklı olduğundan, Yunan alegorisi, Mısırlının salt bir kopyası olamaz ya da ona bağımlı olamaz; kendi kendine yeterli ve ikincisinden bağımsız olarak ortaya çıkmış olmalıdır. Benzerlikler orijinal ile kopya arasındaki gibi değildir; bu benzerlik, bir mitolojinin diğerinden tek taraflı olarak türediğini değil, hepsinin ortak bir şekilde türediğini gösterir. Bu dışsal olarak açıklanabilecek bir benzerlik değil; bir akrabalık benzerliğidir. Peki halk nedir ya da onu halk yapan nedir? Kuşkusuz, fiziksel olarak birbirine benzeyen az ya da çok sayıda bireyin salt mekânsal olarak bir arada bulunması değil, daha ziyade aralarındaki bilinç ortaklığıdır. Bu topluluk sadece ortak dilde doğrudan ifadesini bulmaktadır. Ama bu topluluğun kendisini ya da temelini ortak bir dünya görüşünde bulabiliriz ve sonra bu ortak dünya görüşü, bir halkın mitolojisinde, ortaya çıkar (Schelling, 2007, s.46).

Bu nedenle, mitolojinin ister bireyler tarafından icat edildiği ister kolektif ve içgüdüsel bir üretimin sonucu olduğu varsayılın, zaten var olan bir halka sonradan bir mitolojinin eklenmesi imkânsız görünmektedir. Çünkü bir halkın mitolojisiz var olması düşünülemez.

SONUÇ

Schelling'in düşüncesinde, mitoloji ilkel bir inanç sistemi olmaktan ziyade, insan bilincinin ve mutlak varlığın tarihsel açılımıdır. Bu yaklaşım mitolojiyi kültürel, dini, tarihsel ve felsefi olarak araştırmayı gerekli kılar. Schelling, mitoloji felsefesi ile insan bilgisinin kökenindeki mit, şiir, tarih bağlantısını oluşturan bilincin nasıl bir süreçten geçtiğini gözler önüne sermiştir. Ona göre, tarih öncesi çağın profan içerikli tanrılar öğretisi, o dönemlerde gelişen olayların ve eylemlerin yapısını ve içinde bulunulan çağın bilincini yansıtmaktadır. Mitolojiden felsefeye geçiş irrasyonellikten rasyonelliğe geçiş değil farklı ifade biçimleri arasındaki dönüşümdür (Snow, 1996, s.112-118).

Ona göre, tarih öncesi profan içerikli tanrılar öğretisini incelemek, yeni bir dünyayı açığa çıkarmış ve insan düşüncesini ve bilgisini genişletmiştir. Çünkü ona göre ilk olayları örten karanlık kalkmadığı sürece ve tarih denilen büyük bilmeceli örgünün motiflerinin örüldüğü esas noktalar bulunmadığı sürece tarihin başlangıcının nasıl olduğunu hissetmek mümkün değildir. Bu bakımdan mitlerin yapısını, şiir, din ve tarihle olan bağlantısı bakımından inceleyen mitoloji felsefesi, tarihteki ilk bağıntılara ışık tutmuş ve tutmaya devam edecektir. Bütün bu değerlendirmeler birlikte ele alındığında, Schelling'in mitoloji anlayışının onu ne salt bir kurgu ne de yalnızca tarihsel bir anlatı olarak gördüğü ortaya çıkar. Mit, onun düşüncesinde hem insan bilincinin derin yapısını hem de tarihsel-kültürel oluşum süreçlerini açığa çıkaran çok katmanlı bir anlam alanıdır. Bu nedenle mitoloji, insanlığın ortak kökenini ve düşüncenin gelişim hattını görünür kılan temel bir felsefi anahtar olarak değerlendirilir.

O halde Schelling'e göre mit:1.Alegorik bir anlama sahiptir 2. Şiirsel biçimde ortaya çıkan felsefi kavramların keşfidir; bu nedenle geçmiş keşiflerin bir hatırası olarak değer kazanır.3. Gerçek bir anlam taşır ve hem tarihsel hem de edebi/şiirsel değeri olduğu kabul edilmelidir. 4. Bir halkın kökenlerini yani fiziksel ve ruhsal benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya çıkarır. 5. İnsan bilincinin ortak kökenini işaret eder (Hannon, 2004, s. 9). Schelling için mitoloji felsefesinin temeli insanlığın bilincindeki teogonik bir sürecin var oluşuna dayanır. Bu olgu da yeni bir dünyayı açığa çıkarır. Bilgimizin alanını genişletir...Mitolojinin geçmişteki karanlık çağlara ışık tutması onun tarih öncesi bir tarih olduğunu gösterir (Soykan, 2016, s.26).

KAYNAKÇA

- Bowie, A. (1993) Schelling and Modern European Philosophy. An Introduction Routledge.
- Frank M (1997) The Philosophical Foundations of Early German Romanticism State University of New York Press.
- Hannon, E.Daniel.(2004) Schelling's Philosophy of Mythology; The Value of Myth to Philosophy.Value Inquiry Book Series. Brill Print Publication.
- Schelling, J. & Richey, Mason & Zisselsberger, Markus. (2007) Historical-Critical Introduction to the Philosophy of Mythology.Albany: State University of New York Press.
- Schelling F:W.J (1989) On history of Modern Philosophy (A.Bowie translation), Cambridge University Press.
- Snow, D.(1996) Schelling and the end of Idealism Suny Press. The State University, New York.
- Soykan, Ö.N.(2016) Schelling, Yaşamı, Felsefesi ve Yapıtları. Bilge kültür Sanat yay. İstanbul.

